

Spis treści

OD AUTORA	7
WPROWADZENIE	11
I. METODA LOGOGRAFICZNA	15
II. METODA NARRACYJNA	21
III. METODA PRAGMATYCZNA	29
IV. METODA GENETYCZNA (HISTORYCZNO-KRYTYCZNA)	
I ROZWOJOWA	41
1. Pojęcie ogólne i przestrzeń znaczeniowa metody i jej zastosowań	41
2. Pierwsze zapowiedzi stosowania metody genetycznej	50
3. Upowszechnianie metody genetycznej w historiografii XIX w.	57
a) Aspekt źródłowy, edytorski	58
b) Aspekt źródłoznawczy	60
c) Aspekt hermeneutyczny (rozwój badań analitycznych, mikrografia, idiografia)	63
4. Realizacja metody genetycznej w syntezach	65
5. W poszukiwaniu nowych form analizy i syntezy	70
6. Wnioski i perspektywy	74
V. METODA SPIRYTUALISTYCZNO-DIALEKTYCZNA	
GEORGA WILHELMA FRIEDERICHA HEGLA	77
1. Prolegomena Kantowskie	78
2. Dzieje w koncepcjach filozoficznych Kanta	80
3. Historiozoficzna koncepcja dziejów Kanta i jej konsekwencje metodologiczne	87
4. Metoda spirytualistyczno-dialektyczna w początkowej fazie rozwojowej (Fichte, Schelling)	91

5. Metoda spirytualistyczno-dialektyczna w rozkwicie (Hegel)	94
a) Narodziny <i>ducha światowego</i> (<i>Weltgeist</i>)	95
b) W poszukiwaniu <i>ducha</i> w dziejach	96
c) Admiratorzy i krytycy Hegla i „hegelianów”	103
d) Aktywa i pasywa Hegłowskiej historiozofii spirytualistycznej	107
VI. METODA MATERIALISTYCZNO-DIALEKTYCZNA	
KAROLA MARKSA I FRYDERYKA ENGELSA	111
CZĘŚĆ PIERWSZA: HISTORYCZNA	111
1. Narodziny teorii i metody	111
2. <i>Manifest Komunistyczny</i> jako <i>Manifest historiograficzny</i>	118
3. Engels jako kontynuator marksizmu	121
4. Dwa nurty marksizmu: ewolucyjny i rewolucyjny	123
CZĘŚĆ DRUGA: METODOLOGICZNA	126
1. Od teorii do metodologii	126
2. Wymogi metodologiczne doktryny (w ujęciu Ryszarda Nazara)	134
CZĘŚĆ TRZECIA: PARADYGMATYCZNA	137
1. Paradygmat marksistowski w historiografii rosyjskiej (i sowieckiej)	139
a) Syntezy narodowe i powszechnodziejowe	145
b) Kategoria formacji społecznych	146
c) Prawa i prawidłowości	147
d) Walka klasowa	148
2. Adaptacje marksizmu w historiografii polskiej	151
WNIOSKI: BLASKI I CIENIE METODY	171
ANEKS NR 1: O METODZIE KSZTAŁCENIA MŁODYCH HISTORYKÓW	179
ANEKS NR 2: <i>HISTORIA EST MAGISTRA VITAE?</i>	185
ANEKS NR 3: O PEWNEJ ZAPOMNIANEJ NIEZAPOMNIANEJ DYSKUSJI (Maksyma Cyserona <i>Hiostoria magistra vitae</i> przed trybunałem historyka)	199
INDEKS NAZWISK	221